

Státní okresní archiv Klatovy

Místní školní rada Dolany

1870-1949

Inventář

EL NAD č.: 1532

AP č.: 561

Eva Ulrichová

Klatovy 2015

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7
Příloha: Seznam použitých zkratk	7
Inventární seznam	8

Úvod

I. Vývoj původce archiválií

Místní školní rady se zřizovaly na základě zákona č. 48/1868 ř. z., kterým byla vydána pravidla o postavení školy k církvi. Dohlížely na dodržování školských zákonů a nařízení vyšších školských úřadů, na školní docházku a na chování žáků. Dále se staraly o finanční i věcné potřeby školy, včetně školních budov i pozemků. Členové místní školní rady se volili ze zástupců školy, obce a náboženských společností. Volební období trvalo tři roky.

Místní školní rada v Dolanech vznikla v roce 1870. V té době byla Obecná škola v Dolanech dvoutřídní a navštěvovalo ji přes 200 dětí. Tento počet se stále zvyšoval, takže v roce 1892 chodilo do trojtřídní školy 360 dětí. Z tohoto důvodu nařídila c. k. Okresní školní rada v Klatovech místní školní radě postavit přístavbu ke školní budově. Proti tomu se Místní školní rada v Dolanech ohradila s odůvodněním, že nová školní budova z roku 1880 ještě není splacena a třídy jsou dostatečně velké, aby se tam všichni žáci vešli. Toto jednání se stále opakovalo až do roku 1902, kdy místní školní rada i všechny příslušné obecní úřady schválily stavbu nové školní budovy. Ta byla postavena v roce 1903 a tak okresní školní rada požádala c. k. zemskou školní radu o povolení čtvrté třídy, ke kterému došlo od školního roku 1903/04. Školu navštěvovalo 329 dětí z přiškolených obcí Dolany, Andělice, Balkovy, Komošín, Malechov, Řakom, Sekrýt, Svrčovec a Výrov.

Další rozšíření školy o pátou třídu se projednávalo v roce 1912, kdy c. k. okresní školní rada vyzvala na základě zjištěného počtu dětí školou povinných místní školní radu o rozšíření Obecné školy v Dolanech, a to přípisem ze dne 16. října 1912. Místní školní rada v Dolanech tuto záležitost projednala se všemi přiškolenými obcemi, které se zavázaly uhradit veškeré výdaje způsobené tímto rozšířením. Proto místní školní rada dne 3. listopadu 1912 jednomyslně odsouhlasila rozšíření školy o pátou třídu od školního roku 1913/14 a c. k. zemská školní rada toto rozšíření povolila rozhodnutím ze dne 7. 1. 1913.

Místní školní rada dohlížela na pravidelnou docházku žáků. Z tohoto důvodu musela jednat s rodiči žáků, kteří je pravidelně neposílali do školy. Když nedošlo k nápravě, vyměřila okresní školní rada pokutu. Proti tomuto výměru bylo možno se odvolat k zemské školní radě.

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 došlo k rozpuštění místních školních rad k 31. 12. 1920 vládním nařízením č. 605/1920 Sb., o místních radách školních a o místních výborech školních (pro školy menšinové). Nové místní školní rady a místní školní výbory (pro menšinové školy) byly voleny k 1. 1. 1921. Funkční období bylo čtyřleté, náplň činnosti zůstala stejná. Přímý dozor nad činností rady vykonávali okresní a zemští školní inspektoři.

Dne 14. 4. 1921 se konala ustavující schůze Místní školní rady v Dolanech, na které byl zvolen předsedou Emanuel Voráček, rolník z Dolan a jeho náměstkem Josef Mareš, řídící učitel. Dalšími členy byli Kašpar Werner, definitivní učitel, Jan Janečka, truhlář a hrobař z Dolan, Jan Janeček, bednář ze Svrčovce, Jan Dudek z Malechova. Náhradníky byli Josef Wachtl, František Brůha a Martin Klouda z Dolan.

V období okupace bylo vládním nařízením č. 115/1941 Sb., o složení místních (újezdních) školních rad ustanoveno, že členy místní školní rady jmenoval přednosta okresního úřadu. K další změně došlo v roce 1943, kdy se nařízením ministra školství č. 302/1943 Sb., o místní školské správě zrušily místní školní rady a jejich pravomoc přešla na starostu obce v sídle školní rady nebo mohl být jmenován jiný člen obecné rady nebo v případě potřeby i jiná osoba (pověřený představený školní obce).

Z tohoto důvodu bylo dne 9. 1. 1944 oznámeno na schůzi místní školní rady, že do 10. 1. 1944 musí být předána veškerá agenda místní školní rady starostovi obce. O tomto předání však zápis není. V knize zápisů ze schůzí je zápis až ze dne 30. 4. 1944, ve kterém je oznámeno, že agendu bývalé místní školní rady převzal představený školní obce Vilém Strnad, řídící učitel, kterého touto funkcí pověřila Školská úřadovna v Klatovech dekretem ze dne 10. 3. 1944.

K obnovení místních školních rad v roce 1945 došlo na základě výnosu MŠO č. 96/1945 (pokyny o úřadování školních úřadů (orgánů) místní, okresní a zemské správy). Jejich činnost se řídila vládním nařízením z roku 1920. Dne 13. 3. 1946 svolal Okresní školní výbor v Klatovech schůzi, na které byli zvoleni zástupci nově ustanovené Místní školní rady v Dolanech.

Zástupci Místní školní rady Dolany na schůzi dne 8. srpna 1946 sestavili rozpočet na rok 1947 a projednali opravu školní budovy, a to vymalování tříd, opravy střechy a okapů.

Činnost místních školních rad zanikla zákonem č. 279/1949 Sb., o finančním hospodaření národních výborů, podle kterého byly od 1. ledna 1950 zrušeny školní obce. Jejich práva a závazky přešly na stát a finanční prostředky se staly součástí rozpočtu místního národního výboru v obci sídla školy.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Dochované archiválie se nacházely pravděpodobně po celou dobu existence místní školní rady v budově školy. K předání do archivu došlo dne 12. 5. 1959 - přír. č. 31/59 Národní školou Dolany. Evidenční list Jednotného archivního fondu byl založen v roce 1998.

V roce 2005 bylo část archiválií přesunuto do fondu Základní škola Dolany, z důvodu jeho zpracování.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Časový rozsah fondu je 1870-1949. Jazyk archiválií je český a německý. Fyzický stav archiválií je dobrý. Celkový rozsah fondu činí 1,04 bm.

Fond obsahuje 3 úřední knihy z let 1892-1949 a 9 kartonů spisů z let 1870-1949. Nedochovaly se knihy zápisů ze schůzí před rokem 1892.

Při zpracování fondu došlo ke změně časového rozsahu z 1872-1950 na 1870-1949, a to z důvodu, že ve spisech byly nalezeny záznamy již z roku 1870 a naopak bylo zjištěno, že rok 1950 ve fondu chybí. Spis, podle kterého došlo ke stanovení tohoto roku, je rozpočet na rok 1950, který byl však vytvořen v roce 1949.

V roce 2005 byly matriky a soupisy žáků přesunuty do archivního fondu Základní škola Dolany v rámci jeho zpracování. Jednalo se o 14 knih a 2 kartony, celkem 0,48 bm.

Pořádání a inventarizace fondu proběhly podle vyhlášky č. 645/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dále podle Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek čj. SOAP/006-0767/2010 a jeho Dodatku čj. SOAP/006-1300/2014, Základních pravidel pro zpracování archiválií čj. MV-46913/AS-1/AS-2013 a Metodického pokynu Archivní správy MV v Praze čj. AS/1-2-2020/99.

Pro uspořádání archiválií daného archivního fondu bylo použito následující pořádací schéma:

- I. Úřední knihy
- II. Spisy

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond obsahuje knihy zápisů ze schůzí místní školní rady z let 1926-1949, hlavní knihu z let 1938-1949 a spisy z let 1870-1949.

Ve fondu se dochovalo velké množství spisů, které v něm byly ponechány jako ukázka činnosti místních školních rad. Z těchto spisů lze čerpat údaje např. o zanedbání docházky žáků, kdy byli rodiče vyzýváni místní školní radou k vysvětlení tohoto jejich postoje, ale také o stanovení pokut za opakování tohoto jednání. Dále z úřední korespondence s okresní školní radou můžeme

získat informace o celkové činnosti místní školní rady. Korespondence s farními úřady se týká oznámení o narození dětí a změn v rozvrhu vyučování náboženství. V korespondenci s jinými místními školními radami a školami se jedná hlavně o oznamování přestěhování žáků.

Dále je potřeba se zmínit o spisech - stavební záležitosti. V těchto spisech jsou záznamy ke stavbě nové školní budovy z let 1902-1903 (podmínky pro zadávání stavby, povolení stavby). Další záznamy jsou k opravě hradební zdi a záchodů z roku 1909 (rozpočet, plán) přístavbě záchodů z let 1925-1926 (rozpočet, plán, povolení) a zřízení plotu před školní budovou z roku 1944 (žádost, rozpočet).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond zinventarizovala v roce 2014 a archivní pomůckou opatřila v roce 2015 ve Státním okresním archivu Klatovy Eva Ulrichová.

V Klatovech 3. 4. 2015

Eva Ulrichová

Seznam použitých pramenů a literatury

Říšský zákoník (Reichsgesetzblatt). Vídeň: c. k. dvorní a státní tiskárna, 1868.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1920.

Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Praha: Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava, 1941.

Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Praha: Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava, 1943.

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. Praha: Státní tiskárna, 1949.

Věstník ministerstva školství a osvěty. Praha: Státní nakladatelství, 1945.

JANÁK Jan, HLEDÍKOVÁ Zdeňka, DOBEŠ Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

SOKA Klatovy. *Základní škola Dolany*. EL NAD 1269.

SOKA Klatovy. *Archiv obce Dolany*. EL NAD 748.

SOKA Klatovy. *Místní národní výbor Dolany*. EL NAD 46.

Příloha: Seznam použitých zkratk

EL NAD – evidenční list Národního archivního dědictví

kar – kartony

MŠO – Ministerstvo školství a osvěty

MŠR – místní školní rada

MV – Ministerstvo vnitra

OPM – okresní péče o mládež

OŠR – okresní školní rada

SOAP – Státní oblastní archiv v Plzni

ukn – úřední knihy

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
I. Úřední knihy			
1	Zápisy se schůzí	1892-1922	ukn 1
2	Zápisy se schůzí	1923-1949	ukn 2
3	Hlavní kniha	1945-1948	ukn 3
II. Spisy			
4	Úřední korespondence - OŠR	1870-1914	kar 1
	Úřední korespondence - OŠR	1915-1926	kar 2
	Úřední korespondence - OŠR	1927-1933	kar 3
	Úřední korespondence - OŠR	1934-1937	kar 4
	Úřední korespondence - OŠR	1938-1940	kar 5
	Úřední korespondence - OŠR	1941-1942	kar 6
	Úřední korespondence - OŠR	1943-1945	kar 7
	Úřední korespondence - OŠR	1946-1948	kar 8
	Úřední korespondence - OŠR	1949	kar 9
5	Úřední korespondence - obecní úřady	1911-1933	kar 9
6	Úřední korespondence - farní úřady	1899-1945	kar 9
7	Úřední korespondence - OPM	1911-1941	kar 9
8	Úřední korespondence - MŠR, školy	1911-1949	kar 9
9	Úřední korespondence - rodiče žáků	1909-1923	kar 9
10	Zápisy o převzetí školy	1908-1947	kar 9
11	Osobní spisy učitelů	1906-1949	kar 9
12	Pozvánky na schůzi MŠR	1907-1948	kar 9
13	Rozpočety místní školní obce	1926-1949	kar 9
14	Příjmy a výdaje	1911-1927	kar 9
15	Smlouvy	1908-1924	kar 9
16	Stavební záležitosti	1902-1944	kar 9

Název archivní pomůcky:	Místní školní rada Dolany
Značka archivního fondu:	MŠR Dolany
Časový rozsah:	1870-1949
Počet evidenčních jednotek:	12 (3 úřední knihy, 9 kartonů)
Počet inventárních jednotek:	16
Rozsah v bm:	1,04
Stav ke dni:	3. 4. 2015
Zpracovatel archivního fondu:	Eva Ulrichová
Zpracovatel archivní pomůcky:	Eva Ulrichová
Počet stran:	10
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Pavel Havlovič dne 3. 4. 2015-čj. SOAP/040-0285/2015